

## ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

**Esas Sayısı : 2004/13**

**Karar Sayısı : 2007/58**

**Karar Günü : 17.5.2007**

**Resmi Gazete Tarih-Sayısı : 21.11.2007-26707**

**İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN:** 8. Kolordu Komutanlığı Askeri Mahkemesi

**İTİRAZIN KONUSU:** 16.6.1964 günlü, 477 sayılı Disiplin Mahkemelerinin Kuruluşu, Yargılama Usulü ve Disiplin Suç ve Cezaları Hakkında Kanun'un 40. maddesinin üçüncü fıkrasının üçüncü ve dördüncü tümcelerinin Anayasa'nın 2. maddesine aykırılığı savıyla iptali istemidir.

### I- OLAY

İzin tecavüzü suçundan açılan kamu davasında, disiplin mahkemesince verilen oda hapsi cezasının kesinleşmesi ve infaz edilmesinden sonra, yazılı emir yoluyla kararın Askeri Yargıtay tarafından bozulması üzerine yeniden gerçekleştirilen yargılama sırasında, itiraz konusu kuralın Anayasa'ya aykırılık savını ciddi bulan Mahkeme iptali için başvurmuştur.

### III- YASA METİNLERİ

#### A- İtiraz Konusu Yasa Kuralları

16.6.1964 günlü, 477 sayılı Disiplin Mahkemelerinin Kuruluşu, Yargılama Usulü ve Disiplin Suç ve Cezaları Hakkında Kanun'un itiraz konusu kuralları da içeren 40. maddesi şöyledir:

“Disiplin mahkemeleri tarafından verilip kesinleşmiş bulunan hükümlerde kanuna aykırılık bulunduğunu öğrenen Genelkurmay Başkanı, Askerî Yargıtaya başvurması için Askerî Yargıtay Başsavcısına yazılı emir verilmesi hususunda Millî Savunma Bakanından istemde bulunur.

Bu istem üzerine veya ayrıca Millî Savunma Bakanı disiplin mahkemelerince verilip kesinleşmiş bulunan hükümlerde kanuna aykırılık bulunduğunu öğrenirse, Askerî Yargıtaya başvurması için Askerî Yargıtay Başsavcısına yazılı emir (Değişik ibare: 5461 - 22.2.2006/m.5) verebilir.

Bu hususta yazılı emir ile ilgili Askerî Mahkemeler Kuruluşu ve Yargılama Usulü Kanunundaki hükümler uygulanır. Şu kadar ki, Askerî Yargıtay işin disiplin mahkemesinin görevini aştığı sonucuna varırsa hükmü bozarak dâva dosyasının yetkili ve görevli mercie gönderilmesine karar verir. **Bu halde yeniden yapılacak inceleme ve kovuşturma sonucuna göre gereken karar verilir. Disiplin mahkemesi tarafından verilen ve yerine getirilen cezalar yeniden verilecek cezadan indirilir.”**

## **B- Dayanılan Anayasa Kuralları**

Başvuru kararında, Anayasa'nın 2. maddesine dayanılmıştır.

## **IV- İLK İNCELEME**

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi uyarınca Mustafa BUMİN, Haşim KILIÇ, Sacit ADALI, Ali HÜNER, Fulya KANTARCIOĞLU, Aysel PEKİNER, Ertuğrul ERSOY, Tülay TUĞCU, Ahmet AKYALÇIN, Mehmet ERTEN ve Fazıl SAĞLAM'ın katılımlarıyla 4.3.2004 günü yapılan ilk inceleme toplantısında dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine oybirliğiyle karar verilmiştir.

## **V- ESASIN İNCELENMESİ**

Başvuru kararı ve ekleri, işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu kurallar, dayanılan Anayasa kuralı ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Başvuru kararında, itiraz konusu Yasa kuralına göre mahkemelerin itiraz edilmeksizin kesinleşmiş ve infazı yapılmış olmasına rağmen yeniden yargılama yaparak sanığın mahkumiyetine karar vermesi halinde hükmolunan cezadan indirim yapması gerektiği, somut olayda sanığa verilmesi gereken cezanın sanığın aleyhine olduğunun açık olduğu, kazanılmış hak ilkesinin göz önünde tutulması gerektiği, aynı fiil ile işlenen daha ağır suçtan dolayı kovuşturma ve yargılama yapılabilmesi için hafif suçtan verilmiş mahkumiyet kararını ortadan kaldırmak amacıyla bu yola gidilmesinin aynı suçtan ikinci kez yargılanmama kuralının inkarı anlamına geleceği, Türk Hukuk Sistemi içinde disiplin mahkemesi kararlarının da uyumsuzluğun esasını çözen mahkeme kararları kabul edildiği, bu nedenle yazılı emir yoluna ancak sanık aleyhine sonuç doğurmadığı hallerde başvurulabilmesi gerektiği, itiraz konusu düzenlemenin yazılı emir müessesesinin düzenlenme amacına aykırı olduğu, böylece genel hukuk prensiplerinden ve aynı doğrultudaki Ceza Muhakemeleri Usul Kanunu ve askeri ceza yargılaması sisteminden ayrılarak disiplin mahkemelerince verilmiş kararlara karşı yazılı emir yoluna gidilmesi halinde, aleyhe sonuç doğabilmesinin kabul edildiği, bireylerin devlete ve hukuk düzenine güven duymalarının esas olduğu, bu nedenle disiplin mahkemelerinde mevcut düzende yargılanarak cezası infaz edilmiş olan kişilerin sürekli yargılama tehdidi altında tutulmalarının hukuk devleti ilkesine aykırılık oluşturduğu belirtilerek söz konusu kuralların iptali gerektiği ileri sürülmüştür.

Anayasa'nın 2. maddesinde Türkiye Cumhuriyeti'nin, toplumun huzuru, millî dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk Devleti olduğu belirtilmiştir.

Hukuk devleti, eylem ve işlemleri hukuka uygun, insan haklarına saygı gösteren, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan, Anayasa ve hukukun üstün kurallarıyla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık, yasaların üstünde Anayasa ve yasa koyucunun da bozamayacağı temel hukuk ilkeleri bulunduğu bilincinde olan devlettir.

Hukuk güvenliği, temel hak güvencelerinde korunan ortak değerdir. Hukuk devleti hukuk normlarının öngörülebilir olmasını, bireylerin tüm işlem ve eylemlerinde devlete güven duyabilmesini, devletin de yasal düzenlemelerinde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerektirir.

Öte yandan Anayasa'nın 145. maddesinde, askerî yargının, askerî mahkemeler ve disiplin mahkemeleri tarafından yürütüleceği, bu mahkemelerin asker kişilerin askerî olan suçları ile bunların asker kişileri aleyhine veya askerî mahallerde yahut askerlik hizmet ve görevleri ile ilgili olarak işledikleri suçlara ait davalara bakmakla görevli oldukları kurala bağlanmıştır.

İtiraz konusu kural uyarınca, disiplin mahkemeleri tarafından verilen kararların yazılı emir ile bozulmasından sonra yapılacak yargılamada yeni bir karar verilmesi, olası bir ceza kararı sonucunda disiplin mahkemesi tarafından verilen ve yerine getirilen cezaların yeniden verilecek cezadan indirilmesi gerekmektedir. Böylece, disiplin mahkemeleri tarafından verilen cezanın kesinleşmesinden ve infaz edilmesinden sonra, sanıklar yeniden yargılanabilmekte ve bu yargılama sonucunda verilen cezadan sanıklar olumsuz olarak etkilenebilmektedir.

Anayasa'nın 145. maddesi uyarınca kurulan disiplin mahkemeleri kararlarının gerek itiraz üzerine, gerekse itiraz edilmeksizin kesinleşmesi halinde kesin hüküm haline gelmesi nedeniyle, aradan bir süre geçtikten sonra sanığın yeniden yargılanması ve bu yargılamadan olumsuz olarak etkilenmesi, hukuk güvenliğini, vatandaşların mahkemelere olan inancını ve yargıda istikrarı olumsuz olarak etkileyeceğinden bu durum hukuk devleti ilkesine aykırılık oluşturur.

Açıklanan nedenlerle itiraz konusu yasa kuralı Anayasanın 2. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

## **VI- İPTALİN DİĞER KURALLARA ETKİSİ**

2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 29. maddesinin ikinci fıkrasında, yasanın belirli kurallarının iptali, diğer kurallarının veya tümünün uygulanmaması sonucunu doğuruyorsa, bunların da Anayasa Mahkemesi'nce iptaline karar verilebileceği öngörülmektedir.

477 sayılı Yasa'nın 40. maddesinin üçüncü fıkrasının 3. ve 4. tümcelerinin iptal edilmesi nedeniyle artık uygulanma olanağı kalmayan “Şu kadar ki, Askerî Yargıtay işin disiplin mahkemesinin görevini aştığı sonucuna varırsa hükmü bozarak dâva dosyasının yetkili ve görevli mercie gönderilmesine karar verir.” biçimindeki ikinci tümcesinin de iptali gerekir.

## **VII- SONUÇ**

16.6.1964 günlü, 477 sayılı Disiplin Mahkemeleri Kuruluşu, Yargılama Usulü ve Disiplin Suç ve Cezaları Hakkında Kanun'un 40. maddesinin üçüncü fıkrasının;

1- “Bu halde yeniden yapılacak inceleme ve kovuşturma sonucuna göre gereken karar verilir. Disiplin mahkemesi tarafından verilen ve yerine getirilen cezalar yeniden verilecek cezadan indirilir.” biçimindeki üçüncü ve dördüncü tümcelerinin Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE,

2- Üçüncü ve dördüncü tümcelerinin iptali nedeniyle uygulanma olanağı kalmayan “Şu kadar ki, Askerî Yargıtay işin disiplin mahkemesinin görevini aştığı sonucuna varırsa hükmü bozarak dâva dosyasının yetkili ve görevli mercie gönderilmesine karar verir.” biçimindeki ikinci tümcesinin de 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 29. maddesinin ikinci fıkrası gereğince İPTALİNE,

17.5.2007 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

|             |              |             |
|-------------|--------------|-------------|
| Başkan      | Başkanvekili | Üye         |
| Tülay TUĞCU | Haşim KILIÇ  | Sacit ADALI |

|                    |                |              |
|--------------------|----------------|--------------|
| Üye                | Üye            | Üye          |
| Fulya KANTARCIOĞLU | Ahmet AKYALÇIN | Mehmet ERTEN |

|                  |                |               |
|------------------|----------------|---------------|
| Üye              | Üye            | Üye           |
| Mustafa YILDIRIM | A. Necmi ÖZLER | Şevket APALAK |

**Esas Sayısı : 2004/13**  
**Karar Sayısı : 2007/58**

Üye

Serruh KALELİ

Üye

Osman Alifeyyaz PAKSÜT